

E676

BROSZKIEWICZ
**SKANDÁL
V HELLBERGU**

12. srpna

35. JIRÁSKŮV HRONOV

DEN OKRESU ÚSTÍ NAD ORLICÍ

15.30 Uvítání divadelního souboru OB Niva-Bratislava
na schodišti divadla

16.00 a 20.00 představení OB Kojetín

Velké pódium na náměstí - (17.00) Taneční orchestr Nonet
Jednotného závodního klubu Lanškroun - dechová hudba Kujebačka
ZK Strojírenských závodů Vysoké Mýto - kouzelník - Malé
pódium u pramenů (20.15) Promítání filmů amatérů ze Strojklubu
Vrchlabí - dechová hudba Kujebačka - ZK ROH MAJ Slávie
(22.00) Setkání se souborem Hanácké scény z Kojetína

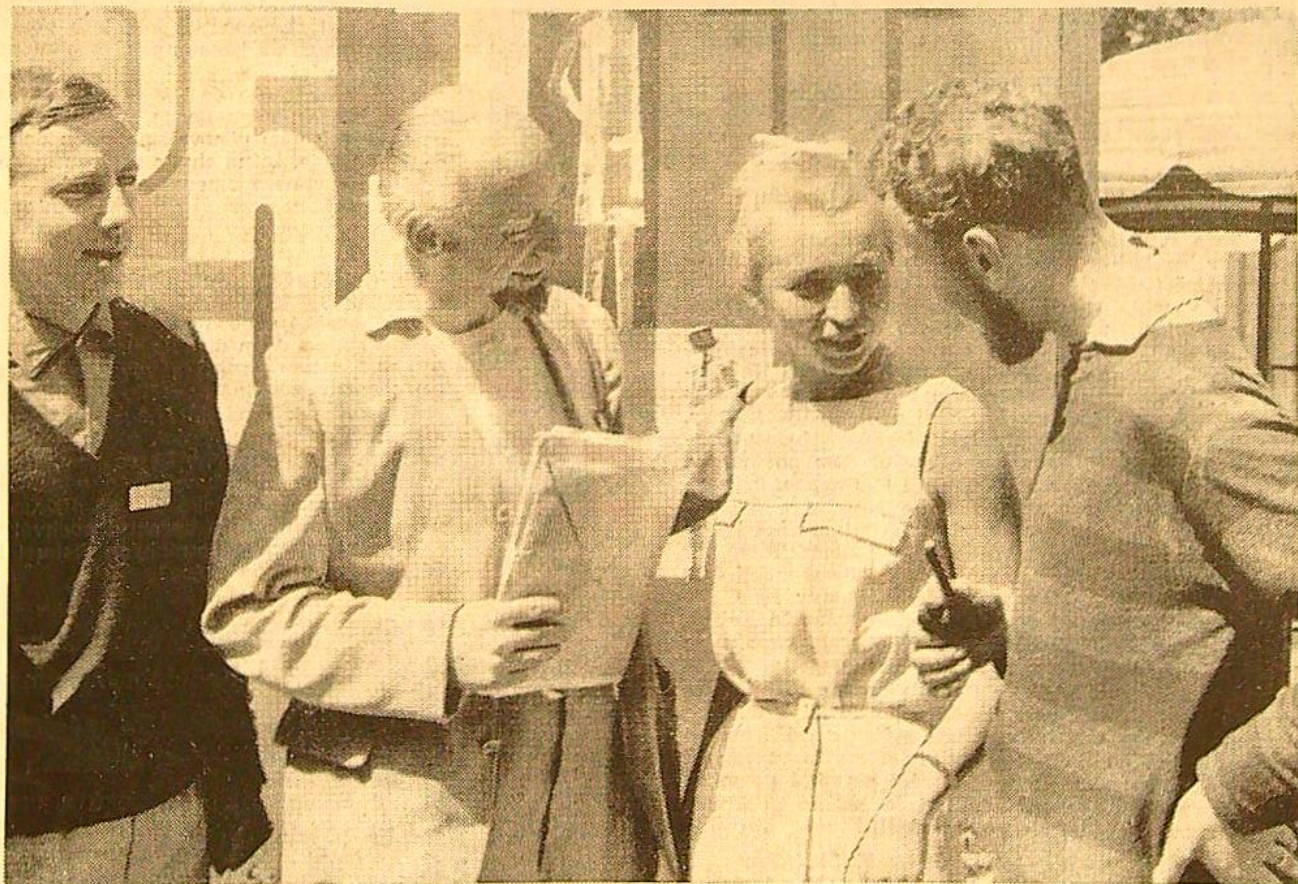
Zítřka - Divadelní kluby (9.00)

ZK ROH Slávie v 16.00 a ve 20.00 hodin

Sture Andersson-Torsö

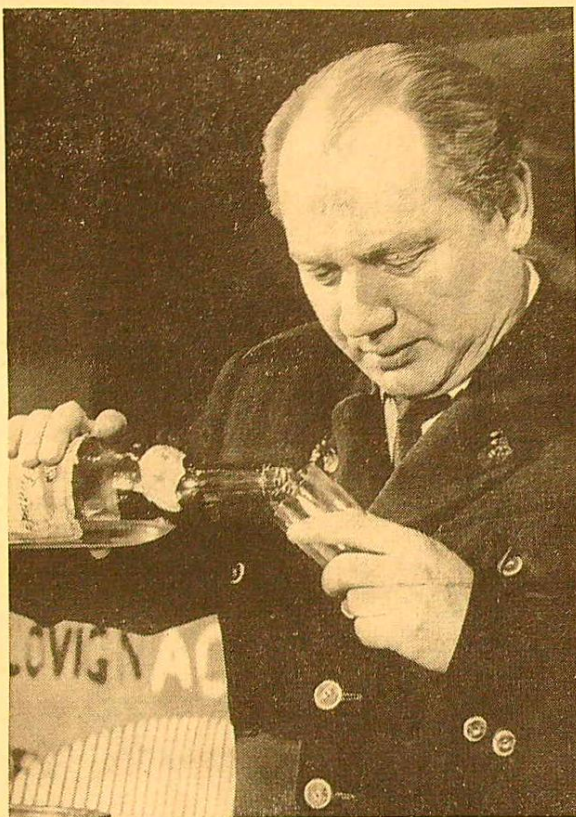
Manniskors möte

SKUPINA ŠVÉDSKÝCH OCHOTNÍKŮ

Sture Andersson-Torsö

SÄMOTA

Bývalo vždy samozřejmostí, že dobrý knihkupec byl vždy považován nejen za obchodníka, ale i za kulturního člověka a šířitele kultury, dobrý knihkupectví bylo považováno za kulturní středisko. V Praze na Staroměstském náměstí bývalo starobylé knihkupectví, které bylo Mekku všech divadelníků. Řada slavných divadelníků ráda vzpomíná, jak návštěva tohoto krámu bývala pro ně čímsi slavnostním, jak si zde kupovali před dávnými léty první knižky o divadle, loutkově hry o Kaspárkovi Tato tradice pokračuje i dnes, kdy v těchto místnostech je Středisko divadelní a filmové literatury, kde dostanete vše, co z divadelní literatury bylo v Československu vydáno, texty loutkových her počínaje a teoretickou literaturou o divadle a filmu konče. Pracovníci tohoto knihkupectví zamýšleli uspořádat v Hronově výstavu divadelní literatury, aby všichni účastníci byli informováni o tom, co nového bylo z divadelních her i z teoretické literatury u nás vydáno, aby si mohli tyto knihy prohlédnout. Uspořádání této výstavy bylo pro letošek zneemožněno zásahem východočeského ředitelství n. p. Kniha. Nezbývá než pouze upozornit na služby, které Středisko divadelní literatury poskytuje: všem zájemcům zasílá na požádání zdarma seznamy nové i dříve vydané divadelní literatury, pokud je dosud k dostání, písemné objednávky zájemcům vyřizuje též poštou (jednotlivcům na dobírku, institucím na fakturu), při osobní návštěvě vám pracovníci rádi poradí i pomohou při výběru knih i doporučí, kde je možno si knihy, které jsou rozebrané, alespoň vypůjčit.

MILOSLAVA KOLENATÁ,
Praha, Staroměstské náměstí

ŽE BY KONKURENCE?

— přitom nešlo o žádný hokej. Tak se loučili Skřivani se Svědy v úterý odpoledne před odjezdem do Brna. Naše Divadelní studio Josefa Skřivana bylo totiž pověřeno spoluprací se švédskými ochotníky v průběhu jejich několikadenního školení na Hronově. Po pravdě řečeno, měli jsme sice z tohoto setkání pocit upřímné radosti zároveň s obavami, jak se bude situace vytvářet dál v průběhu kursu. Neměli jsme žádné zkušenosti ani pevně domluvený program. Věřili jsme však v naši společnou lásku k divadlu a dobrý ohlas návštěvy pana Bergvina na Jiráskově Hronově před dvěma lety. První severské ledy roztály, když v den našeho příjezdu sešlo se švédsko-české mládež na naši ubytovně k improvizovanému večeru písní a tanců a k první lekci anglicko-německé konverzací. Bylo to bezprostřední, o proto sympatické. A tak nějak cáknete divadlem. A jihomoravským vínem (s opatrností dodávám, že pouze z naší strany, a to jen teoreticky) a černou kávou (prakticky v notných dávkách). Mám zato, že černá káva je mezinárodním dorozumívacím prostředkem číslo 1.

Brzy se oběma skupinám stal Hronov milým domovem, ve kterém jsme našli společný jazyk i vzájemné pochopení — prostě společného jmenovatele. Prof. Mirko Musil a jeho paní s vřelou trpělivostí a se švédským klidem sladili tyto různorodé prvky odbornými lekcemi a etudami. Škoda jen, že nezbyl čas na větší konfrontaci předem připravených etud. Rovněž zajímavá byla přednáška ing. arch. Kouřila o scénografii. Na úspěchu všech se podílel jazykový maratónem překladatel s. Liška.

Naši švédští přátelé jsou milí, nesmírně taktičtí a sympatičtí lidé z různých končin své země. Někteří znají Capka, jiní českou hudbu a přes jejich abstinenci není jim neznámo ani pilsenské pivo. Líbí se jim hronovský festival, pěkná účast na představeních, zajímavá je organizace našeho amatérského divadelnictví. Vyměnili jsme si zkušenosti (pokud to poměrně krátký čas dovolil), navázali jsme mnohá osobní přátelství. Věřím v jejich trvání.

Chť bych touto cestou poděkovat švédským přátelům v čele s panem Bergvinem za mimořádnou pozornost, kterou nám věnovali po celou dobu naší spolupráce. Ujišťuji je, že na chvíli strávené v jejich přátelském kruhu nikdy nezapomeneme.

Antonín REČEK, Brno

Zhlédnutá představení posloužila Dr. Obstovi v úvodním referátu na včerejší diskusní tribuně o herecké tvorbě ke zopakování některých závažných prvků herecké abecedy. Jak v úvodu, tak v závěru zdůraznil, že nové výboje v amatérském divadle nejsou jen umělo konstrukční, ale jsou otevřeny o společenskou situaci a vývojové proudy moderního divadla. V referátu i v diskusi se hodně hovořilo o poměru herce a režiséra. (Zřejmě se tyto problémy nedají oddělit na středu a sobotu.) Veliké rozpětí prostředků a technik v herecké práci, to je jeden ze znaků současnosti divadla. Ani problém intelektuálního herce nezůstal v diskusi bez povšimnutí. V téhle souvislosti se také hovořilo o výchově herců v občanském i odborném smyslu slova. Teoretická úroveň diskuse byla tím hlavním, co bychom měli na včerejší plénu o herectví pochválit.

V praxi našich ochotnických diskusí byla to zatím bílá vrána, nebo začátek nového stylu práce?

HEJA, HEJA, SVERIGE

Na včerejší dopolední diskusi o herectví nemohl nikdo navázat lépe než odpolední a večerní představení Starosty. Představení Hoffmannovy hry je hereckým a režijním představením, jehož hnacím motorem je inspirativní textová předloha. Pokud je nutné hovořit o kladech, dalo by se říci, že jsou v hereckých výkonech, záplety v ne zcela přesném a promyšleném přechodu hry a herecké režijním naplnění její žánrové polohy.

Málokterá hra nabízí tak linární proměnu a vývoj svého hrdiny (aniž bychom tento vývoj pocítovali jako neživotné schema) jako Hoffmannova groteska. Reálná expozice pomáhá vytvářet nadsázku a působí jako režijní významitě připravené východisko k pozdějším událostem v Mollově vývoji. Nachtigall prostřednictvím svého autoritativního chování a peněz najde s obyvateli bytu brzy společný jazyk. Od jeho prvního vstupu na jeviště se vytváří očekávání čehosi nedobrého, které se však současně potvrzuje a přestává tudíž být pro diváka zajímavé. Zajímavá je jenom reakce pána domu. Nadsázka začíná fungovat naplno, konformismus je odhalován otevřenou groteskností: K čištění nožů vyhrává dechovka, Moll v ženské zástěře pomáhá vrahovi v práci, jako by dělal kterýkoliv jiný domácí úkon. Současně roste i agitační síla Nachtigallova, která probouzí Mollovu aktivitu.

Třetí jednání je obrazem nezadržitelného vzestupu měšťáka Molla, odhalující jeho vnitřní touhu po sebeuplatnění. A tady, kdy se zdá, že celý herecký i režijní aparát je připraven dostát kaskádovitě se vršící stavbu hry k údernímu finále, představení se lomí. Moll se opije a celé jeho další jednání nelze brát vážně: Mluví tu alkohol, který sice dovoluje vyjít spodní proud myšlenek malého člověka, ale zbavuje přesvědčivosti jeho činy. Vzniká rozpor: Nachtigall reaguje na opilý monolog Mollův rozvíjením svých vlastních utopii, tedy vážně. Reálná motivace počátku hry posílila její grotesknost, tentýž způsob ve finále ruší a zameňuje grotesknost za příběh ze života, který se skutečně mohl stát. Ani poslední okamžiky hry, kdy se vypaří a alkohol z Mollova jednání, nepřináší dostatečnou míru nadsázky a tím i nebezpečnost Mollova myšlení. Závěrečná skoro sadistická etuda s nožem je autorem myšlena vážně: má v sobě z divadelního hlediska jakousi dvojakost — Nachtigall se zhroutí, čin byl vykonán, ale my nevíme, zda ze strachu či z nedopatření se nepodařilo Mollovi ex-tazi završit.

Československá inscenace se do polohy vnitřní rozběsněného Molla dostává z vnějšího světem a aranžmá, chybí herecká akce, která byla tak důležitě rozvíjena v prvních dvou jednáních. A tak světlá tečka představení působí spíše jako etuznik nad druhou polovinou jinak celistvé a bohatě fantazijně viděné inscenace, než jako apelativní konec hry.

LADISLAV RYBIŠAR

VČERA v 9.00

Tabulka u pódia na náměstí dnes hlásá — okres Ústí nad Orlicí. Šestý v řadě patronů se stejně dobrými úmysly, stejnými pozdravy Jiráskovu Hronovu, jako všechny předcházející.

Jejich přání má ještě dodatek — to proto, že dnes bude na Hronově po dlouhé době hrát skupina zahraničních ochotníků: aby Jiráskovy Hronovy byly cestou k poznání práce zahraničních amatérů a cestou k hledání vzájemné spolupráce. Tak jako jsou nám blízka díla autorů z rozličných zemí, mluvících jinými jazyky, tak nám musí být blízké tvůrčí cesty amatérů ve světě.

epigramy

kritika

STAROSTA - ANKETA

BAŤKA
BERGVIN
ETZLER
HORA
LANGÁŠEK
OBST
POPP
ŠTEFKO
VORÁČEK
VOTAVOVÁ

●● po všech stránkách příkladně
● pro určitý rys představení příkladně
× průměrně
×× podprůměrně

Věříme u upřímnost povolání pracovníků a víme, že je nutno odvézt si z 35. JH ne „recept“, ani bývalou „linii“, ale správný směr pro náš další samostatný postup. Nechceme být považováni za nedostatečně připravené zúčastnit se Hronova, proto pouze skromnost, cudnost a smysl pro zkratku nás nutí nezúčastnit se více diskusního klání.

Zdá se mi, že mě další práci vyhovuje nejlépe volání po prostém a čistém projevu, jak jej předvedli mladí z Náchoda. Plně také uznávám práci z brněnských Skřivanů. Ale měli bychom hledat na Hronově každou příležitost k řešení zmatků nebo rozporů dosud nevyjasněných. Pak chvála 35. JH, kterou v polovici průběhu říkáme (věřte, že ano), nebude jistě v závěru jen zdvořilostním aktem.

Robert Plaňava, Chrudim

aby moderní hry našly v inscenacích souborů svou mnohavýznamovou tvář. Současný svět nelze zredukovat na lineární tézi, ani na pouhý příběh. Umělecký obraz našeho světa zachycuje mnoho dimenzí lidské existence. Kojetinskému souboru, stejně jako řadě dalších, které jdou cestou objevování moderních myšlenkově aktuálních her musíme přát, aby se dobraly silného uměleckého obrazného vyjádření tak složitého komplex problémů jako je postavení člověka ve světě a smysl jeho lidskosti.

Přejeme

Při každé cestě tudorem našeho osvětového domu se vždy znovu a znovu musím obdivovat šoférovi tohoto vozidla.

Je to jeden z mnoha lidí, kteří na úseku kultury něco řídí.

A je to jeden z mála těch, kteří to řídí dobře.

Jaroslav Vedral

PO ŽIVOTĚ HMYZU

Hodnotil jsem toto představení
jako Beneš Jiří.

S tím rozdílem, že v něm není
chyb třě, ale čtyři.

REŽISÉROVI

Neříkej předčasně hops!

Je tady Křovák. A Obst!!

POVZDECH

Tohle představení je danajský dar.

Podepsán Rybišar
-mü-

**Slovo
ke hře**

Aleš Fuchs - Mrožek a souvislosti (doslov k výboru Mrožkových her):
... patrně jeho nejlepší hrou (tj. Broszkiewiczovou) je Skandál v Hellbergu, zabývající se tak zvaným německým problémem, ale také obecnější úvahou o lidské oběti, zda je či není nutná k tomu, aby vyšlo na jevo bezpráví a lež (podtrženo PP) Broszkiewicz píše také grotesky, ale nedostává se „nad skutečnost“ samotnou, nad logiku fraškovité situace.

Mezi oběma pohledy na hru je rozdíl. Dáme však spíš za pravdu Fuchsovi než Furgyikové. Fuchs totiž za příběhem, který na první pohled dává možnost výkladu, vidí další rozměr, umělecké zobecnění podávající složitý obraz světa, toho světa, z něhož se zrodila i nacistická spravedlnost. Fuchs si totiž plně uvědomuje, že moderní drama nemůže jen sloužit různým těm varováním, výstrahám, slavnostním vzpomínkám. Varovat může také film o koncentračním táboře, ryze dokumentární, otřesný. Dokonce asi líp, než kterékoliv divadlo, výstrahou mohou být i filmové týdeníky z druhé světové války. Zúžit si takto Broszkiewiczovo drama znamená učinit z něj nudnou záležitost, nudnou proto, že toto zjednodušení opakuje pravdu mnohokrát řečenou, u mnohých empiricky zkušenu.

Diskuse kolem Broszkiewicze upadnou do planých hádek — jde o divadlo absurdity, groteskní frašku atd., každý tábor najde pro své tvrzení ve hře doklady. Dokonce o panu Trausenovi by se mohlo říci, že je to klasická absurdní postava, v doslovném smyslu slova absurdní (poučení Ottovým slovníkem naučným z programu brněnských Skřivanů víme, že slova absurdní doslova znamená pocházející od hluchého), ale nelze pojem divadlo absurdity vztáhnout na celou hru. Tak by se dalo pokračovat, ale v tom ať pokračuje večerní představení.

- pp -

LÉPE NEŽ DOMA si včera dopoledne připadali na malém pódiu hronovské Slávie posluchači AMU, když předváděli svoji ukázkou z Romea. Nebudme útlocitní, na divadelní fakultě se také hraje Shakespearova Bouře mezi sedadly auditoria, pod židli předsedy poroty a za rourou od kamen. Jenomže tam rozhoduje předvedená úroveň o dalším osudu posluchače, zatímco v Hronově šlo jenom o ukázkou...

nOn

SJEZD RYCHNOVÁKŮ — tak to skoro vypadalo včera při patronátním dnu okresu Rychnov. Přes dvě stě se jich tu sjelo, aby zhlédli představení Starosty. A tak tedy na početně nejmenší soubor letošního festivalu přijelo dvě stě patronů. Včera tedy 200:3!

ŠTĚDRÍ POŘADATELE rozesílali celé jaro po světě pohlednice s obrazem spřízněných galaxií a vklíněným nápisem „Navštivte Jiráskův Hronov“. Člověka napadá, zda by nebylo logičtější zaměnit ten neurčitý obraz za záběry z nejlepších hronovských představení. Kupci by se jistě našli.

stop

KONTAKT SE SVĚTEM za branami festivalového města se podařilo zatím udržet televizní skupině z východočeské redakce, která shání pro svou kameru jednou herce z brněnského studia, po druhé pěkné počasí pro šoty v parku. O informacích Čs. rozhlasu, studia Hradec Králové jsme psali včera, v tisku se zatím s delšími články ozvaly Svobodné slovo, Práce, Zemědělské noviny a několikrát Pochodeň.

Potíže s Broszkiewiczem na našich scénách jsou dost velké. To proto, že jeho hry nejsou dány obsahově i žánrově jednoznačně a každá snaha o linearizaci jeho děl znamená ochuzení celého díla, nevylučuje ani Skandál v Hellbergu.

Dvě výpovědi o této hře tuto skutečnost jen potvrzují: Ludmila Furgyiková — Divadlo 1962: „Broszkiewicz nepostavil ve hře proti těmto reakčním postavám nikoho, kdo by projevil aspoň špetku zdravého rozumu, kdo by se opřel Trausenovým slovům slovy: Ano, probudte se Němci, abyste konečně prohlédli. Abyste si uvědomili, že vaše pojetí spravedlnosti je tak nespravedlivé, že na ně nedoplatil jenom dentista Gelehrte, že na ně doplatilo kdysi mnoho miliónů lidí. A ti ostatní, ti kteří přežili vaši »spravedlnost«, nezapomenou, ti získali velkou a užitečnou zkušenost jednou provždy. Jestliže tedy chceme vyzvednout hlavní zásluhu této polské hry o současném Německu, pak ji hledejme především v tom, že nám tuto skutečnost chce připomenout.“

**35
JH**

ZPRAVODAJ 35. JH — Vydává štáb 35. JH
Redakce: Petr Průša, Ladislav Rybišar, Jiří
Valenta — Cena 0,50 Kčs. — MTZ 413 Hronov

N-10*51801